

Parashat Vayetze
Between Shame and Hope

Rabbi Shai Finkelstein

בראשית פרק ל פסוקים א - ג

וַתֵּרֶא רָחֵל כִּי לֹא יָלְדָה לְיַעֲקֹב וַתְּקַנֵּא רָחֵל בַּאֲחֹתָהּ וַתֹּאמֶר אֶל־יַעֲקֹב הָבָה־לִּי בָנִים וְאִם־אַיִן מֵתָה אָנֹכִי: וַיִּחַר־אַף יַעֲקֹב בְּרָחֵל וַיֹּאמֶר הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנֹכִי אֲשֶׁר־מָנַע מִמֵּךְ פְּרִי־בָטֶן: וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמָתִי בִלְהָה בֹּא אֵלֶיהָ וְתֵלֶד עַל־בִּרְכַּי וְאִבָּנֶה גַם־אָנֹכִי מִמֶּנָּה:

בראשית פרק ל פסוקים כב - כד

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־רָחֵל וַיִּשְׁמַע אֵלֶיהָ אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת־רַחְמָהּ: וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר אָסַף אֱלֹהִים אֶת־חֶרְפָּתִי: וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יוֹסֵף לֵאמֹר יֹסֵף יְהוָה לִי בֵּן אַחֵר:

ילקוט שמעוני תורה רמז קל

היתה רחל מצירה שתנתן בחלקו של עשו כאן נאמר אסף את חרפתי ואין חרפה אלא ערלה שנא' כי חרפה היא לנו.

אבן עזרא פרק ל פסוק כג

ואחרים אמרו, כי השם ראה החרפות שהי' הנשים מחרפות אותי בעבור היותי עקרה.

BEIT AVI CHAI

רמב"ן בראשית פרק ל פסוק כג

ויאמרו אסיפה בחרפה, שתתקבץ ולא תתפזר בין בני אדם להיות נדברים בה עוד בחוצות.

הרב יעקב צבי ב"ר גמליאל מקלנבורג (מעקלענבורג) בעל הכתב והקבלה

יתכן שבזמן ההוא היו מקצת אנשים נושאים שתי נשים אחת לפ"ו ואחת לתשמיש בלבד שהיו משקין לה כוס של עיקרין כמו שהיו עושים אנשי דור המבול (רש"י לעיל ד' י"ט), וכך היו אומרים ליצני הדור, יעקב יש לו שתי נשים, ורחל שהיא יפה לו אינה רק לתשמיש ולכן אינה יולדת שהשקה לה כוס של עקרין, וזאת היתה חרפה גדולה לרחל לחשבה כזונה, ולזה אחר שילדה והוסר חרפתה ממנה אמרה אסף אלהים את חרפתי.

ספורנו פרק ל פסוק כג

את חרפתי. שקבל תפלת אחותי ולא היה מקבל תפלתי.

לקח טוב בראשית פרשת ויצא פרק ל פסוק כד

ותקרא את שמו יוסף לאמר. מלמד שאמהות נביאות היו, היא אמרה אסף אלהים את חרפתי, וכתיב יוסף ה' לי בן אחר, שידעה ששנים עשר בנים היו עתידים לצאת מיעקב, אמרה יהי רצון שיהא הנותר ממני.

שם משמואל בראשית פרשת מקץ שנה תרעו

וי"ל דכמו שע"ש יוסף ה' לי בן אחר היתה מהותו להתוסף בכל פעם בחיות חדשה והיא מדת הזכירה כנ"ל, כן נמי יש לומר שע"ש אסף אלקים את חרפתי שפירש"י אסף הכניסה במקום שלא תראה, והוא היפוך זכירה, יש בו נמי ביוסף מדת השכחה בקדושה כנ"ל במקום שצריך לה, והיינו שעם התוספת בכל פעם בחיות חדשה מדת הזכירה, השתמש נמי במידת השכחה לשכוח את העבר המחלישו ומרפה ידיו. ובאמת שבאשר שכחה כזו היא צורך למדת הזכירה נכללת נמי בלשון זכירה, והיא עצמה זכירה היא. וע"כ שם יוסף נקרא ע"ש שתי המדות יחד מפני שהיו לו שתי המדות יחד.

רות פרק ד פסוק יא

וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־בַּשַּׁעַר וְהַזְּקֵנִים עֵדִים יְתֵּן יְהוָה אֶת־הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל־בֵּיתֶךָ כְּרָחֵל וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה־חַיִל בְּאֶפְרָתָה וּקְרָא־שֵׁם בְּבֵית לָחֶם:

רש"י רות פרק ד פסוק יא

כרחל וכלאה - אף על פי שהיו משבט יהודה ומבני לאה מודים הם על רחל שהיתה עיקרה של בית והקדימו רחל ללאה.